

ZAPISNIK
sa Prve zajedničke sjednice Odbora za ekonomiju, finansije i budžet i Odbora za
zdravstvo, rad i socijalno staranje Skupštine Crne Gore,
održane 28. oktobra 2024. godine

Sjednica je počela u 11 sati i 15 minuta.

Prvom zajedničkom sjednicom je predsjedavao predsjednik Odbora za ekonomiju, finansije i budžet mr Boris Mugoša.

Sjednici su prisustvovali članovi Odbora za ekonomiju, finansije i budžet: Dražen Petrić, Tonči Janović, Seid Hadžić, Dejan Đurović, Slađana Kaluđerović, Zdenka Popović i Mihailo Anđušić.

Sjednici Odbora nijesu prisustvovali poslanici, članovi Odbora za ekonomiju, finansije i budžet: Jelena Božović, Miloš Konatar, Nikola Rakočević i Nikola Milović.

Sjednici su prisustvovali predsjednik Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje Dražen Petrić i članovi: mr Boris Mugoša, dr Dragana Vučević, Vaso Obradović, Jelena Kljajević, dr Albin Ćeman i Bogdan Božović.

Sjednici Odbora nijesu prisustvovali poslanici, članovi Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje: Bojana Pićan, dr Jevto Eraković, dr Nermin Abdić, Kenana Strujić Harbić, Miloš Konatar i dr Vladimir Dobričanin.

Sjednici Odbora je, u skladu sa članom 65 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, prisustvovala poslanica Milica Rondović, kao zamjena poslanice Bojane Pićan, članice Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje.

Sjednici Odbora je, u skladu sa članom 55 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, prisustvovao poslanik dr Elvir Zvrko, u svojstu zainteresovanog poslanika.

Sjednici su, u cilju dobijanja potrebnih informacija i stručnih mišljenja, prisustvovali: Jelena Jovetić, generalna direktorica Direktorata za upravljanje javnim investicijama i politiku javnih nabavki u Ministarstvu finansija; Slađana Perišić, državna sekretarka u Ministarstvu zdravlja i Amra Pepić, generalna direktorica Direktorata za IPA i druge projekte i infrastrukturu u zdravstvu u Ministarstvu zdravlja; Vuk Kadić, direktor Fonda za zdravstveno osiguranje Crne Gore; Aleksandar Bogavac, direktor Montefarm-a, Aleksandra Ademović, rukovodilac Službe parafarmacije u Montefarm-u i Marija Ćulafić, rukovodilac Sektora za ekonomsko-pravne i opšte poslove u Montefarm-u; i Dragana Jaćimović, istraživačica u NVO "Institut alternativa".

Za sjednicu je predložen i jednoglasno usvojen sljedeći

DNEVNI RED:

„Javne nabavke u sektoru zdravstva”

Poslanik Boris Mugoša, predsjednik Odbora za ekonomiju, finansije i bužet podsjetio je da je NVO „Institut alternativa“ uputila inicijativu predsjednicima Odbora za

ekonomiju, finansije i budžet i Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje za održavanje sjednice na kojoj bi se razmatralo stanje javnih nabavki u sektoru zdravstva.

Poslanik Mihailo Anđušić, član Odbora za ekonomiju, finansije i bužet poceduralno je reagovao tražeći obrazloženje razloga od predsjednika dva odbora i prisutnih predstavnika Ministarstva finansija i Ministarstva zdravlja zbog kojih se ministar finansija Novica Vuković i ministar zdravlja dr Vojislav Šimun nijesu odazvali pozivu na ovu sjednicu.

Poslanik mr Boris Mugoša, predsjednik Odbora za ekonomiju, finansije i bužet obavijestio je prisutne da je Ministarstvo finansija uputilo dopis u kojem su nas obavijestili da, zbog ranije preuzetih obaveza, ministar neće prisustvovati sjednici i da će sjednici prisustvovati i uzeti učešće u raspravi ovlašćeni predstavnik. Istakao je da je saglasan da je veoma važno da ministri prisustvuju sjednicama, ali je naglasio da zbog važnosti teme koja je na dnevnom redu sjednicu treba nastaviti sa ovlašćenim predstavnikom Ministarstva finansija.

Poslanik Dražen Petrić, predsjednik Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje obavijestio je prisutne da mu je ministar zdravlja, u neformalnom razgovoru, kazao da sjednici neće prisustvovati zbog ranije preuzetih obaveza i da će ovlastiti predstavnike koji će prisustvovati ovoj sjednici i uzeti učešće u raspravi.

Predstavnica NVO „Institut alternativa” Dragana Jaćimović istakla je da je cilj podnošenja inicijative za održavanje kontrolnog saslušanja na temu javnih nabavki u sektoru zdravstva, od strane NVO „Institut alternativa”, da se dobiju informacije koje se odnose na nabavku lijekova od ograničenog broja ponuđača u Crnoj Gori koji im omogućava monopol na tržištu. Takođe, istakla je da je drugi razlog za podnošenje inicijative bio što je, prema medijskim navodima, od ukupno 906 brendiranih medikamenata koje se nalaze na osnovnoj, doplatnoj i listi lijekova sa posebnim režimom, koje su na teret Fonda za zdravstveno osiguranje, zastupnik ili ovlašćeni distributer za: 92% firma Glosarij sa firmama ćerkama, 7,5% kompanija Farmegra, a 0,5% preostalih farmaceutskih kompanija. Navela je da su, u prethodne tri godine, četiri od pet kompanija sa najvećom vrijednošću ugovorenih javnih nabavki bile upravo iz farmaceutske industrije, što pokazuju podaci iz baze podatka o javnim nabavkama, koja je dostupna u okviru portala Moj novac. Takođe, navela je da je ponuđač sa najvećom vrijednošću ugovorenih nabavki u 2021, 2022. i 2023. godini firma Glosarij sa ugovorenim iznosom nabavki od 151,2 miliona eura, bez PDV-a. Kazala je da su, u prethodne tri godine, četiri od pet kompanija sa najvećim vrijednostima ugovorenih nabavki potpisale kompanije iz farmaceutske industrije. Takođe, kazala je da su pet od ukupno 10 kompanija koje su, u prethodne tri godine, zaključile najveći broj ugovora sa državom kompanije iz farmaceutske industrije. Navela je da su, u prethodne tri godine prema podacima Ministarstva finansija, najveću vrijednost nabavki ugovorili Montefarm, u iznosu od 233,8 miliona eura, Klinički centar Crne Gore u iznosu od 43,4 miliona eura i Institut za javno zdravlje Crne Gore u iznosu od 11.709,00 eura. Istakla je da je konsultativno saslušanje prilika da insistucije iz sistema zdravstva ukažu na probleme sa kojima se suočavaju

prilikom nabavki lijekova, kako bi se unaprijedilo funkcionisanje ovog sistema da bi krajnji korisnici, građani Crne Gore, imali što bolji kvalitet usluga. Posebno je istakla da se nabavke u oblasti zdravstva moraju posmatrati sa aspekta korupcije, budući da se radi o oblastima koje su prepoznate kao posebno rizične za korupciju. Takođe, istakla je da je obesmišljen postupak javnih nabavki lijekova zbog ograničenog broja ponuđača u Crnoj Gori koji imaju registrovane lijekove.

Generalna direktorica Direktorata za upravljanje javnim investicijama i politiku javnih nabavki u Ministarstvu finansija Jelena Jovetić istakla je da su svi podaci o javnim nabavkama transparentni zahvaljujući reformama koje je Ministarstvo finansija sprovedo i uvođenju elektronskog sistema javnih nabavki. Navela je da je zdravstveni sistem jedan od najvećih potrošača, sa udjelom od 29% od ukupnih javnih nabavki za 2024. godinu. Takođe, navela je da se ne slaže sa iznijetim stavom da je postupak javnih nabavki u sistemu zdravstva obesmišljen, jer je to, kako je navela, otvoreni postupak koji ne ograničava ni jednog privrednog subjekta, koji je registrovan za obavljanje djelatnosti, da učestvuje u njemu. Istakla je da je Crna Gora u zdravstvenom sektoru, tokom prethodne godine, potrošila 161 milion eura.

Slađana Perišić, državna sekretarka u Ministarstvu zdravlja navela je da se novčana sredstva za finansiranje nabavke lijekova obezbjeđuju iz budžeta Fonda za zdravstveno osiguranje Crne Gore, a da Montefarm sprovodi nabavku samo određenog broja lijekova. Takođe, kazala je da postupak tendera za nabavku lijekova i medicinskih sredstava određuje Montefarm, dok Ministarstvo utvrđuje ko je zakonski ispunio uslove tendera. Naglasila je da će Ministarstvo raditi na praćenju potrošnje lijekova i dodala da Montefarm ne može učestvovati na tenderima jer je 100% u vlasništvu države.

Direktor Fonda za zdravstveno osiguranje Crne Gore Vuk Kadić je naveo da jedan od razloga zbog kojih se, u pojedinim periodima, dešavaju problemi sa nabavkom lijekova ili dostupnošću pojedinih vrsta lijekova je što visinu cijene lijekova određuje Institut za lijekove i medicinska sredstva Crne Gore, a listu lijekova, koji su na teret Fonda za zdravstveno osiguranje Crne Gore određuje Ministarstvo finansija. Takođe, naveo je da ni jedna država u okruženju nema podijeljene nadležnosti kao što imaju insitucije u zdravstvenom sistemu Crne Gore. Kazao je da je Zakonom o zdravstvenoj zaštiti Montefarmu definisana nedležnost da raspisuje tendere, što isključuje mogućnost da učestvuje u tim tenderima. Naglasio je da samo nekoliko veldrogerija na tržištu ispunjava uslove koje se traže tenderskom dokumentacijom. Takođe, naglasio je da mnoge zdravstvene ustanove imaju veću potrošnju budžetskih sredstava od realnih potreba i da se opredijeljenja budžetska sredstva Fondu za zdravstveno osiguranje Crne Gore moraju koristiti na racionalan način. Istakao je da je neracionalna i potrošnja lijekova na recept i da, iz godine u godinu, raste, a da će za tekuću godinu preći 80 miliona eura. Na kraju, pohvalio je što zdravstveni sistem Crne Gore prati inovacije sa tržišta, uvodi nove lijekove, biološku terapiju i dr.

Direktor Montefarm-a Aleksandar Bogavac kazao je da je ta ustanova otvorena za svaki vid saradnje, kako sa nevladinim sektorom tako i sa državnim institucijama, kada je

provjera tenderskih postupaka u pitanju. Istakao je da Montefarm, kao ustanova čiji je osnivač država, ne može biti učesnik tendera. Naglasio je da priče vezane za učešće Montefarma na tenderima imaju za cilj gašenje ove ustanove. S tim u vezi, kazao je da je takva situacija dovela do jačanja privatnih veledrogerija i dodao da se Montefarm bavi isključivo nabavkom lijekova i centralno mjesto njegovog djelovanja je obezbijediti pacijentu adekvatan lijek, bezbjedan po svim standardima, u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, Zakonom o lijekovima i Zakonom o javnim nabavkama. Naglasio je da Montefarm nije generator potrošnje, već da radi nabavke u skladu sa potrebama javnih zdravstvenih ustanova i apoteka. Naveo je podatak da je potrošnja lijekova u zemljama Evropske unije svake godine veća za 12% do 14%.

Direktor Fonda za zdravstveno osiguranje Vuk Kadić kazao je da bi se izmjenom Zakona o zdravstvenoj zaštiti moglo doći do modela, kojim bi se Montefarm mogao uvesti na tržište lijekova kao relevantan subjekt, čime bi privatne veledrogerije dobile konkurenciju. Naveo je da ne zna da li postoji monopol na ovom tržištu, ali svaki subjekt, koji ispunjava zakonske uslove, ima pravo da se prijavi na tender. Saglasio se s izjavom o povećanoj potrošnji lijekova, u novčanom iznosu, i pojasnio da je to uzrokovano povećanjem cijene lijekova i uvođenjem inovativnih terapija. Nije se složio sa konstatacijom da će, zbog nemogućnosti učestvovanja na tenderima, doći do gašenja Montefarma, u skladu sa zakonom. S tim u vezi, istakao je da ta ustanova ima ljudskog i svakog drugog potencijala i da treba obezbijediti da bude ozbiljna veledrogerija, tako što će joj se proširiti nadležnosti i omogućiti da se bavi onim čime treba da se bavi veledrogerija, bez obzira da li je privatna ili državna ustanova.

Generalna direktorica Direktorata za upravljanje javnim investicijama i politiku javnih nabavki u Ministarstvu finansija Jelena Jovetić kazala je da Ministarstvo zdravlja predlaže politiku u okviru zdravstvenog sektora, dok Fond za zdravstveno osiguranje generiše i vrši plaćanja, kao potrošačka jedinica. Ono što je standard u javnim nabavkama, kako je kazala, je da sredstva obezbjeđuje Ministarstvo finansija, i da postoje centralizovane javne nabavke, što je međunarodna praksa. Ukazala je na napore Ministarstva, uložene u formiranje centralizovanih nabavki u nizu sektora na državnom i lokalnom nivou, pa tako i u sektoru zdravstva. Naglasila je da centralizovane nabavke obezbjeđuju efikasnost, formiranjem timova koji poznaju procedure, i uštede, gledajući sa ekonomskog aspekta. U tom smislu, kako je navela, upućena je preporuka Ministarstvu zdravlja. Pojasnila je da, ukoliko država formira privredni subjekat, u većinskom državnom vlasništvu, taj subjekat je po zakonu javni naručilac i mora da primjenju javne nabavke. Naglasila je da Ministarstvo podržava i sprovodi intenzivne mjere za jačane konkurencije u svim sektorima, pa i u sektoru zdravstva. U vezi sa navedenim, kazala je da je važno da se eliminišu ulazne tržišne barijere, kako bi se povećala konkurentnost, odnosno kako bi se prijavili privredni subjekti koji ovu djelatnost obavljaju u Crnoj Gori ili u nekoj državi Evropske unije. Kako je istakla, isti model se primjenjuje i u drugim državama za regulisanje određenih tržišta, pa i tržišta u zdravstvu.

Poslanik Mihailo Anđušić, član Odbora za ekonomiju, finansije i budžet kazao je da izlaganja predstavnika zdravstvenog sistema pokazuju da funkcionisanje sistema nije organizovano na dobar način i, kao prvu prvu stavaku, naveo je dug Fonda za zdravstveno osiguranje. Napomenuo je da taj dug jeste naslijeđen iz prethodnog perioda ali i naveo da je problematično što on, iz godine u godinu, raste za približno 20 miliona eura eura, u svim segmentima poslovanja. U tom smislu, osvrnuo se i na ukidanje obaveznog doprinosa za zdravstveno osiguranje i upitao predstavnike zdravstvenog sistema koji je plan, za naredni period, za suzbijanje takvih trendova rasta duga Fonda. Kazao je da, pored inicijative Fonda za izmjenu zakonske regulative, kojom bi se mogla regulisati pozicija Montefarma, kada su javne nabavke u pitanju, dobro bi bilo čuti i inicijative drugih subjekata sistema za poboljšanje stanja u tom segmentu poslovanja. Osvrćući se na moguće postojanje monopola na tržištu lijekova, koji se veže za privatnu veledrogeriju "Glosarij", pitao je što je nova vlast uradila kako bi se taj monopol ukinuo, s obzirom da je ta kompanija realizovala više od 151 milion eura javnih nabavki u protekle tri godine? Govoreći o stanju u Montefarmu i poslovanju bivšeg izvršnog direktora, rekao je da dovoljno govori podatak da on danas nije na čelu te ustanove. U tom kontekstu, mišljenja je da je, u cjelokupnoj priči oko poslovanja Montefarma, izostala reakcija tužilaštva, jer sama smjena određenog državnog funkcionera ne donosi nikakvu korist za građane Crne Gore. U tom smislu, pitao je aktuelnog direktora - kakva je njegova ocjena predašnjeg poslovanja Montefarma, makar u smislu preporuka Državne revizorske institucije za tu ustanovu, kao i kakvo je generalno stanje vezano za finansije, praćenje i realizaciju javnih nabavki u toj ustanovi, danas?

Poslanik Dražen Petrić, predsjednik Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje podsjetio je na zajedničku sjednicu dva odbora, održanu 2013. godine, takođe na inicijativu Instituta "Alternativa". U tom smislu, kazao je da je i tada, kada je ova tema u pitanju, glavni problem predstavljalo usporavanje procesa javnih nabavki, kroz žalbene postupke koji su proces odugovlačili godinama, što je u krajnjem dovodilo do nestašice lijekova. Napomenuo je da se, i u prethodnom periodu, često čulo u javnosti o nestašici lijekova i nemogućnosti isporučivanja određenih zdravstvenih usluga, i podsjetio na podatak da se nabavka dva aparata za magnetnu rezonancu čeka skoro dvije godine. U tom smislu, zapitao se kako je moguće da se sistem nije unaprijedio od 2013. godine, već su, i sada, aktuelni isti problemi, kao i tada? S tim u vezi, izrazio je interesovanje da se uradi sve, što se može uraditi, u cilju unapređenja javnih nabavki, a da se ne naruše standardi upodobljeni sa standardima Evropske unije. Govoreći o korupciji u ovoj oblasti, kazao je da je dobar podatak da u toku prošle godine nije postojao nijedan prijavljen slučaj korupcije ili sukoba interesa, i pitao kakva je trenutna situacija, s obzirom da je tekuća godina na izmaku. Takođe, postavio je pitanje, koliko praksa usporavanja javnih nabavki utiče na ostvarivanje godišnjeg plana javnih nabavki, odnosno na racionalnu potrošnju sredstava, sa jedne strane, i kvalitet zdravstvenih usluga, sa druge strane. Postavio je pitanje predstavnici Instituta "Alternativa" koliko su, po njenom mišljenju, institucije sistema otvorene za saradnju i transparentne u radu i u kojoj mjeri tu saradnju smatra kvalitetnom.

Poslanik Boris Mugoša, predsjednik Odbora za ekonomiju, finansije i budžet istakao je da nepromijenjeno stanje u ovoj oblasti, u proteklih više od 10 godina, pokazuje da ne postoji čvrsta namjera da se neke stvari promijene. Govoreći o postojanju monopola na tržištu lijekova, pitao je da li je taj monopol stvoren prirodnim ili vještačkim putem, s obzirom da jedna veledrogerija pokriva 92% tržišta? Vezano za tu temu, istakao je da treba povesti računa o neosnovanim i neargumentovanim etiketiranjima pojedinih subjekata na tom tržištu. Tražio pojašnjenje, zbog javnosti, vezano za način snadbijevanja Montefarma, odnosno da li ta ustanova može direktno da se snadbijeva od dobavljača. Takođe, pitao je da li je u Crnoj Gori racionalna potrošnja lijekova, odnosno da li se kontroliše na adekvatan način kao i da li je opravdana količina lijekova koja se izdaje na recept? Govoreći o cijenama lijekova, naglasio je da oduvijek postoji jaz između onoga što je stav javnosti i onoga što saopštavaju predstavnici zdravstvenog sistema. Takođe, govorio je o kašnjenju u nabavci lijekova, nestašici medicinskih materijala, nabavci opreme i opremljenosti zdravstvenih objekata i istakao da su ti uslovi bolji da bi i ishodi liječenja ljekara bili adekvatniji. Osvrćući se na pitanje organizacije Montefarma, u smislu njene adekvatnosti, pitao je na koji način je racionalizacija broja apoteka doprinijela kvalitetnijem liječenju? S obzirom da Montefarm sprovodi nabavke lijekova po zahtjevu zdravstvenih institucija, istakao je da se postavlja pitanje da li su ti zahtjevi adekvatni, ko ih kontroliše a ko ih plaća. U tom smislu, pitao je koja je uloga Fonda za zdravstveno osiguranje ako su mu ukinuti prihodi u vidu doprinosa za zdravstvo? Naglasio je da je, kada je riječ o javnim nabavkama u oblasti zdravstva, pristalica centralizacije sistema, o čemu je bilo riječi od strane predstavnice Ministarstva finansija.

Poslanica Slađana Kaluđerović, članica Odbora za ekonomiju, finansije i budžet kazala je da, iako se teži centralizovanom sistemu, sistem javnih nabavki u zdravstvu je i dalje prilično decentralizovan, kada se uzme u obzir koliko različitih subjekata učestvuje u njemu. U tom smislu, kazala je da je neophodno utvrditi kako taj sistem treba da funkcioniše, jer nije dovoljno da svaki subjekt pojedinačno odrađuje svoj dio posla bez sinhronizacije među njima. Govoreći o monopolu na farmaceutskom tržištu, kazala je da nije normalna situacija u kojoj jedna privatna veledrogerija ima 92% tržišnog učešća, odnosno da, u periodu od tri godine, prihoduje 150 miliona eura. S tim u vezi, kazala je da zastupa ideju da Montefarm, kao državna kompanija, može da konkuriše na tržištu i da, u tom smislu, treba razmotriti mogućnost izmjene zakonske regulative. U tom smislu, naglasila je da nije poenta ostvarivanje profita od strane države, već je poenta zaštititi građane od enormnog podizanja cijena u sektoru zdravstva.

Poslanik Vaso Obradović, zamjena člana Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, saglasio se sa načinom na koji je poslanik Mugoša predstavio problematiku jer, prema izlaganjima predstavnika institucija, sistem funkcioniše dobro, osim u slučaju izlaganja gospodina Kadića, pa zato krajnje korisnike zdravstvenih usluga interesuje zašto postoje kašnjenja u snadbijevanju lijekova. Ukazao je da se od poslanika očekuje da na bazi današnje rasprave donesu određene zaključke, i u vezi sa tim podsjetio da se na datu temu i ranije diskutovalo i da tada nijesu donijeti zaključci jer se ustanovilo da većina lijekova kasni jer su veoma male količine pa ponuđači nijesu zainteresovani. Ocijenio je

da se, nakon 13 godina od kada je uočen problem, opet dolazi u situaciju da se ne mogu donijeti zaključci, ali da je ipak trenutak u kojem se određene mjere moraju preduzeti. Iskazao je mišljenje da rješenje problema vidi u međuinstitucionalnom djelovanju, a da će poslanici u okviru zakonodavnih mogućnosti pružiti adekvatnu podršku. U odnosu na komentare o postojanju monopola, mišljenja je da je potrebno detaljno ispitati da li je određena firma postala monopolista jer ju je neko učinio takvom ili je ona svojim prirodnim poslovanjem i učestvovanjem na tenderima došla u situaciju da sada pokriva oko 80% javnih nabavki. Iskazao je očekivanje od NVO „Institut alternativa” da će saopštiti podatke i na drugačiji način jer ako postoje prijave za neispravne tendere a nije bilo osuđujućih presuda onda to možda nije imalo elemenata korupcije, jer na kraju za institucije je najvažnije da su tenderi sprovedeni u skladu sa procedurama. Ponovo je iskazao sumnju da će se definisati konkretni zaključci, osim onih koji bi se odnosili na praćenje dešavanja u ovoj oblasti, jer prema izlaganjima predstavnika institucija sistem je prilično dobro podešen, osim u dijelu položaja Montefarma. Saopštio je da nije saglasan sa poslanicom Kaluđerović da Montefarm u ovom obliku treba da učestvuje u javnim nabavkama, jer se stvara prostor da se može špekulisati da je u nekoj javnoj nabavci favorizovan Montefarm s obzirom da je u 100% vlasništvu države, već da treba omogućiti šire učešće na drugi način. Međutim, mišljenja je da je situacija u javnim nabavkama u Crnoj Gori takva jer je u pitanju malo tržište i time nije interesantno ponuđačima ni iz regiona. Na kraju svog izlaganja, sugerisao je na sprovođenju racionalizacije korišćenja lijekova kako bi Fondu omogućili da na osnovu tih ušteda obezbijedi građanima da dobiju kvalitetnije lijekove.

Poslanik Dražen Petrić, predsjednik Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje, podsjetio je da je poslanik Obradović predložio, na jednoj od prethodnih sjednica, da se održi konsultativno saslušanje na temu primarne zdravstvene zaštite gdje izabrani ljekari prepisuju recepte, te da će se i tada diskutovati o racionalizaciji. Saopštio je da je imao uvid u tekst koji je objavljen 19. jula tekuće godine koji ukazuje na određene apsurdne i to u vezi sa doniranjem hrane za odojčad, gdje se navodi da su se na javnom tenderu prijavile tri firme koje su dale ponude od 0,0 eura, zato što se donacije moraju sprovesti putem javnih nabavki. Takođe, saopštio je da se u tekstu navodi da je tržišna cijena te hrane od 15 do preko 20 eura i da odojčad koja je koriste do pola godine stvaraju zavisnost, te da je djeca kasnije moraju koristiti do druge ili treće godine života. U vezi sa tim, interesovalo ga je da li su navodi u ovom tekstu tačni odnosno da li se donacije moraju sprovesti putem javnih nabavki ili možda mogu i na drugačiji način da se sprovedu u praksi. Ukazao je da je jedna od prijavljenih firmi upravo spomenuta od starne poslanika u prethodnim izlaganjima, kao i da je u ovom slučaju došlo do brojnih žalbi što je onemogućilo realizaciju ove donacije.

Predstavница NVO „Institut alternativa” Dragana Jaćimović, zahvalila se gospodinu Bogavcu povodom toga što im je omogućio da isprate svaki tender i učestvuju u svakoj tenderskoj komisiji, naglašavajući da to pokazuje visoku transparentnost ali ne i rješenje za sistemske probleme koji postoje u javnim nabavkama u ovom segmentu. Imajući u vidu da je gospodin Bogavac problematizovao zakonski okvir konkretno za direktnu nabavku lijekova od inostranih proizvođača, postavila je pitanje da li je tim povodom, u međuvremenu, predložio izmjenu zakonskog okvira i koje zakonske propise bi trebalo

izmijeniti a da se obezbijede uslovi u skladu sa kojima bi Montefarm mogao direktno da vrši nabavku. U odnosu na izlaganje gospođe Jovetić, iskazala je mišljenje da su centralizovane nabavke dobar sistem, ali da se generalno ne problematizuje zakonodavni okvir za proceduru nabavki lijekova već drugi zakoni koji se tiču sektora zdravstva a konkretno utiču na registraciju lijekova. Ponovila je, zbog preciznosti podataka, da podatke koje je prezentovala su iz ranijeg perioda i da 92% lijekova registruje Glosarij sa svoje dvije firme-kćerke. Predstavnicima Ministarstva zdravlja uputila je pitanje da li raspolažu sa novijim podacima o tome koliko je registrovano lijekova, i koje firme su ovlašćeni proizvođači ili distributeri, procentualno, i za koliko lijekova?

Poslanik Boris Mugoša, predsjednik Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, dao je pojašnjenje u odnosu na prethodna izlaganja u cilju preciznosti iznijetih podataka, tj. da suma novca koju firma prihoduje ne predstavlja njen profit, odnosno da se iznos od 150 miliona eura odnosi na prihodovanu sumu, a da iznos profita zavisi od troškovnih inputa. Saopštio je da je završen prvi krug izlaganja i pitanja poslanika, te da se nastavlja sa odgovorima predstavnika institucija istim redoslijedom kao u prvom krugu izlaganja.

Generalna direktorica Direktorata za upravljanje javnim investicijama i politiku javnih nabavki u Ministarstvu finansija Jelena Jovetić, saopštila je, u odnosu na pitanja poslanika, da je nadležnost Ministarstva finansija da obezbijedi finansijska sredstva sektoru zdravstva, te da se danas diskutuje o centralizovanom postupku javne nabavke na kojem se može prijaviti bilo koji privredni subjekat koji posjeduje licence i dozvole potrebne za obavljanje djelatnosti u ovom sektoru. Pojasnila je da se Ministarstvo finansija zalaže za centralizovane javne nabavke iz razloga što tada postoji očekivanje da će se neka međunarodna kompanija prijaviti na tenderskom procesu, jer usitnjene nabavke predstavljaju anomaliju crnogorskog tržišta zato što u ovom sektoru postoji mali broj privrednih subjekata. Sugerisala je da institucije u okviru resora zdravstva rade na jačanju konkurencije jer će to omogućiti bolji pristup njezi, odnosno kvalitetnijim javnim uslugama, a to je obaveza svih institucija i ono što građani očekuju. Pojasnila je da je svaki ponuđač privredni subjekat koji učestvuje u sistemu javne nabavke, te da je uloga Ministarstva finansija da između javnih institucija, s jedne strane, i privrednih subjekata, s druge strane, osigura fer pravila i u okviru sistema javne nabavke obezbijedi pravnu zaštitu. Saopštila je da je prosjek za rješavanje žalbenih procesa 28 dana, a ukoliko žalbeni navodi nijesu adekvatni taj tenderski postupak se može nastaviti. Međutim, ako je tenderski proces vraćen na ponovno odlučivanje znači da je žalba bila opravdana, pa da se sa aspekta Ministarstva finansija ne može govoriti o ometanju postupka već o kašnjenjima ali da se ona mogu prevazići postizanjem većeg stepena efikasnosti za šta se Ministarstvo zalaže.

U dijelu problematike Montefarma, iskazala je mišljenje da bi određena softverska rješenja mogla pomoći u efikasnijoj realizaciji na način da bi se obezbijedilo adekvatno praćenje lijekova koji se nabavljaju i potreba koje iskazuju institucije unutar zdravstvenog sistema prema Montefarmu. Saopštila je da je Ministarstvo finansija obezbijedilo podršku TAIEX-a, pa su eksperti i ljudi koji vode zdravstveni sistem Hrvatske posjetili institucije u Crnoj Gori i sastali se sa kolegama iz Ministarstva zdravlja i Montefarma, što pokazuje zajedničku posvećenost u pronalaženju najboljih rješenja za prevazilaženje postojećih

problema. Sa aspekta Ministarstva finansija, mišljenja je da povećavanje efikasnosti i jačanje konkurencije može doprinijeti ovom sistemu koji je, kroz transparentnu javnu nabavku, ipak vidljiv građanima. Ocijenila je da su podaci, koji se danas razmatraju, raspoloživi jer su postupci sprovedeni kroz sistem javne nabavke, a da nijesu, bili bi van vidljivosti javnosti.

U odnosu na pitanja poslanika Petrića, saopštila je da se kroz javnu nabavku nabavljaju i kroz plan javnih nabavki iskazuju potrebe javnih naručilaca, a da su donacije slobodne. Međutim, ukoliko se sredstva doniraju određenom javnom organu ta sredstva postaju javna sredstva i moraju se trošiti kroz javnu nabavku, određuje se tržišna cijena i nabavlja slobodno kroz otvoreni postupak. Naime, ako se donacija isporučuje u vidu određene robe ili radova može se uputiti javnom organu bez postupka javne nabavke. Pojasnila je da ako se uplaćuje novac, on postaje javni novac i mora se trošiti kao i ostali segmenti javnog novca u dijelu onoga što podrazumijeva budžet države koji se puni od opštih prihoda a donacija je jedan od opštih izvora prihoda. Drugim riječima, ako je donacija novčana mora se trošiti na isti način kao i druga budžetska sredstva, a Ministarstvo finansija nastoji da istraje na centralnoj nabavci u okviru i ovog segmenta koji sprovodi Montefarm. U odnosu na kapitalni budžet i nabavku određene opreme potrebne za rad zdravstvenih ustanova, kao što je već spomenuto za nabavku magneta bjelopoljskoj bolnici, saopštila je da je postupak trajao i imao niz žalbenih postupaka koji su se odnosili na tendersku dokumentaciju i potom na izbor ponuđača koji su dostavili ponude u ovom procesu. Mišljenja je da kolege iz Ministarstva zdravlja raspolažu sa dodatnim informacijama u vezi sa nastavkom tog procesa, a da je sa aspekta Ministarstva finansija izuzetno važno da se postupak što prije realizuje jer su kapitalnim budžetom sredstva opredijeljena.

Generalna direktorica Direktorata za IPA i druge projekte i infrastrukturu u zdravstvu u Ministarstvu zdravlja Amra Pepić, saopštila je da ministar zdravlja nije bio u mogućnosti da prisustvuje današnjoj sjednici jer učestvuje na regionalnom sastanku Svjetske zdravstvene organizacije, pa iz tog razloga prisustvuju državna sekretarka i ona. Napomenula je da sjednici prisustvuje u svojstvu generalne direktorice Direktorata za IPA i druge projekte i infrastrukturu u zdravstvu, te da može odgovoriti na pitanja koja su se odnosila na nabavku opreme i dati komentare u pogledu unapređenja procedura i onoga šta sistem treba da ponudi da bi se ta oprema što prije delegirala zdravstvenim ustanovama, a i građanima. U odnosu na izlaganje gospođe Jovetić, saopštila je da Ministarstvo zdravlja ima samo dio nabavki koji se odnose na opremu, pa konkretno u slučaju magnetne rezonance za Bijelo Polje i Nikšić, procedure su sprovedene u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, a trenutno se vodi žalbeni postupak pred Komisijom za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki. Takođe, naglasila je da se predmet nalazi i pred Upravnim sudom, odnosno da su ponuđačima kao i građanima institucije dužne da omoguće korišćenje njihovih zakonskih prava, kao što je pravni lijek. Saopštila je da je situacija za evropske projekte drugačija jer se sprovodi u skladu sa članom 15 Zakona o javnim nabavkama. Ocijenila je da su osnove na kojima se ponuđači žale često banalne, te da bi trebalo razmišljati o pronalaženju nekog pravnog osnova kojim bi se ograničio broj žalbi bar kada je u pitanju zdravstvo. Podsjetila je da kada se na CeJN-u odnosno

Upravi za kapitalne projekte izjavi žalba na određeni postupak, tog dana počinje da teče proces odlučivanja od strane Komisije za zaštitu prava u postupku javnih nabavki, što je slučaj i sa prethodno navedena dva magneta, pa Ministarstvo zdravlja, od tog trenutka, nema nadležnosti da riješava takvu situaciju. Ukazala je da, kada se iscrpe mogućnosti u otvorenom postupku, zakon daje mogućnost ustanovama da koriste drugi osnov za sprovođenje nabavki, npr. sistem prekvalifikacija, koji je dosta favorizovan od strane ponuđača. Na osnovu toga, Ministarstvo zdravlja je zatražilo mišljenje od Direktorata za politiku javnih nabavki za nabavke angiografa za KBC Kotor i za Klinički centar Crne Gore, uz očekivanje da će se prevazići prepreke korišćenjem drugog pravnog osnova u skladu sa zakonom.

U odnosu na praćenje potrošnje lijekova, saopštila je da Ministarstvo zdravlja pokušava da, sa Direktoratom za digitalizaciju, sprovede sistem „Track&Trace“ tj. elektronsko praćenje lijekova od trenutka kada taj lijek uđe u određenu zdravstvenu ustanovu do njegove konačne adrese, odnosno pacijenta. Iskazala je mišljenje da je ovo polazna tačka kada se govori o potrošnji lijekova, a koja je prema podacima svake godine na višem nivou. Upoznala je poslanike da se lista lijekova u Crnoj Gori određuje kroz proces koji sprovodi Ministarstvo zdravlja, u skladu sa zakonskim pravilima od 2017. godine sa poslednjim izmjenama u 2021. godini, te da proces obuhvata prikupljanje predloga, evaluaciju lijekova, farma-ekonomsku analizu i odluku o listi lijekova koja se objavljuje u „Službenom listu Crne Gore“ i koja se redovno ažurira. Istakla je da ponuđači, odnosno farmaceutske kuće takođe mogu podnijeti zahtjeve za stavljanje lijekova na listu, pa je, u vezi sa tim, iskazala mišljenje da bi poslanici mogli da sagledaju mogućnost da se donesu određeni zaključci u dijelu unapređenja ovih postupaka kroz unaprijeđenje referentnog ocjenjivanja cijena. Podsjetila je da Ministarstvo zdravlja to već radi na način što upoređuje cijene lijekova iz regiona sa cijenama u Crnoj Gori. Ukazala je na činjenicu da se u tom procesu pregovara sa proizvođačima i distributerima, pa kada jedna farmaceutska kuća ponudi određeni lijek koji se mora naći na listi, tada institucije sistema nemaju drugih mogućnosti jer žele da obezbijede efikasnu zdravstvenu zaštitu.

Na kraju svog izlaganja, predložila je da se sagleda mogućnost uvođenja regulisane marže odnosno maksimalno dozvoljene marže za veleprodaju i maloprodaju lijekova, i istakla da kolege rade na unapređenju farma-ekonomskih analiza, na podsticajima za generičke lijekove i ograničenje cijene za esencijalne lijekove. Naglasila je da je Direktorat, kojim rukovodi značajno unaprijedio ovaj proces kroz opremu i infrastrukturu, da su u opticaju mnogi tenderi, među kojima je za Opštu bolnicu Pljevlja zaključen ugovor za projekat izgradnje, a za City kvart pri kraju jer se nastoje uvažiti svi opravdani zahtjevi ponuđača.

Poslanik Boris Mugoša, predsjednik Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, istakao je da je pitanje gospođe Pepić u vezi sa izuzimanjem ove oblasti iz Zakona o javnim nabavkama veoma važno, i da se često potencira na pitanju izuzimanja određenih segmenata iz navedenog zakona, pa je dao riječ gospođi Jovetić da dodatno pojasni problematiku.

Generalna direktorica Direktorata za upravljanje javnim investicijama i politiku javnih nabavki u Ministarstvu finansija Jelena Jovetić, razumijući probleme koji su karakteristični za mala tržišta kao što je Crna Gora, pojasnila je da se ne može mijenjati zakon da bi se prilagođavao određenim sektorima i da je Zakon o javnim nabavkama u potpunosti usklađen sa Direktivom, kao najvažniji segment pregovaračkog poglavlja čije zatvaranje se očekuje naredne godine. Napomenula je da je, sa aspekta ponuđača, veoma važna činjenica da ako neko izjavi žalbu i ista bude usvojena, taj ne ometa javnu nabavku, već je ostvario svoje pravo na zaštitu. Naime, ako je žalba odbijena, nastavlja se sa postupkom, a ako je usvojena daje se prostor za usvajanje žalbi. Istakla je da postoji elektronski sistem javnih nabavki i da se žalba izjavljuje u elektronskom formatu, da se ista rješava elektronskim putem od strane Komisije čije članove bira Skupština Crne Gore, a što govori o važnosti ovog pitanja i zaštiti prava učesnika u tenderskom postupku. Ukazala je da se elektronskim sistemom pokušava smanjiti formalnost i pojedini zahtjevi koji se procesuiraju.

U odnosu na nabavku lijekova, istakla je da je to nabavka liste lijekova od oko 70 miliona eura, i da su to najmanje problematizovane javne nabavke jer je već unaprijed određena cijena, pa da ima prostora, eventualno, da neko ponudi druge uslove tj. benefite za javnu stranu kao što su transport ili skladištenje. Mišljenja je da se u svim sektorima moraju osigurati jednaka načela, i ako se ne obezbijedi evropskim kompanijama da u Crnoj Gori imaju jednaka pravila kao u zemljama članicama Evropske unije, ne može se očekivati da takve kompanije budu dio crnogorskog tržišta lijekova i ponuda u javnim nabavkama.

Poslanik Boris Mugoša, predsjednik Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, iskazao je dilemu u odnosu na razloge odugovlačenja tendera saopštenih u prethodnim izlaganjima gostiju, jer je mišljenja da se, ako je tenderska dokumentacija dobra i uslovi jasni, smanjuje prostor za usvajanje žalbi i obaranje tendera. Ocijenio je da je ovo problem koji treba posmatrati iz više uglova, jer ako postoje tenderi koji se obaraju dvije godine postavlja se pitanje kako se koncipiraju tenderi, i ako su jasni kretirijumi kako se dešava da se žalbe usvajaju. U odnosu na pitanje marže, zatražio je odgovor upravo zbog percepcije javnosti, jer se građani često žale na to da su cijene lijekova u Crnoj Gori mnogo veće nego u susjednim zemljama. Mišljenja je da građani ne moraju da poznaju sistem, i iz najbolje namjere mogu imati pogrešno razmišljenje o pojedinim stvarima, ali su institucije sistema u obavezi da im pojasne određene činjenice, tj. ako je tako da se predoče razlozi zašto je tako.

Direktor Fonda za zdravstveno osiguranje Crne Gore Vuk Kadić se prvo osvrnuo na sinhronizaciju u radu institucija i saopštio da ne postoji šum u komunikaciji ili u djelovanju, ali da funkcionisanje institucija na ovaj način otežava sve ono o čemu je poslanica Kaluđerović govorila. Kada je riječ o listi lijekova, pojasnio je da nije kazao da Ministarstvo zdravlja loše radi taj posao, već da se lista lijekova i stavljanje lijekova na listu nalazi u nadležnosti Ministarstva zdravlja, koje pored mnoštva drugih obaveza treba da radi još i taj posao, posebno imajući u vidu da se radi o velikim ciframa i da su čak mali procenti nekih ušteda veliki u apsolutnim iznosima.

U dijelu pomenutih dugova Fonda za zdravstveno osiguranje ponovio je da Fond ne generiše dug, već da dug nastaje usljed neadekvatnih sredstava za plaćanje usluga koje su na neki način kroz zdravstveni sistem kreirane.

U pogledu izdvajanja sredstava za zdravstvo, naveo je primjer Srbije gdje se za zdravstvo izdvaja između 8% i 10% ukupnog BDP-a države, u razvijenim zemljama između 10% i 12%, a u Crnoj Gori se, prema navedenim parametrima, izdvaja oko 6%. U odnosu na navedeno je saopštio da Crna Gora nije zemlja koja puno izdvaja za zdravstvo, pa puno troši i zbog toga je u minusu, nego ne izdvaja onoliko koliko izdvajaju zemlje u okruženju i pokušava, na neki način, zdravstveni sistem održavati koliko je moguće adekvatnim. Ukazao je da je Crna Gora jedna od rijetkih zemalja, i da je u tome bolja i od Srbije i od Bosne i Hercegovine i od Albanije, izuzev Hrvatske i Slovenije, odnosno zemalja Evropske unije, koja kroz komisije Ministarstva zdravlja i Fonda za zdravstveno osiguranje obezbjeđuje skupu inovativnu biološku terapiju. Takođe, izrazio je posebno zadovoljstvo time što je Skupština usvojila uvođenje lijekova za cističnu fibrozu čime je omogućeno osiguranicima da dobiju taj lijek, a što nema Srbija, ni mnogo bogatije zemlje, odnosno zemlje koje mnogo više izdvajaju za zdravstveni sistem. Objasnio je da se dugovi stvaraju i generišu zbog nedovoljnog priliva sredstava u Fond, kao i nepostojanja opredijeljenog iznosa za zdravstvo, zbog čega je neophodna racionalizacija troškova.

Polazeći od navedenog, saopštio je da je njegov predlog, o kojem je razgovarao i sa predstavnicima Svjetske banke i MMF-a da se utvrdi procentualni iznos BDP-a koji će se opredijeliti zdravstvu, a koji bi konkretno mogao biti 6%, 7% ili 8%. U ovom trenutku kada bi to bilo 8% u odnosu na 2023. godinu, opredijeljena sredstva zdravstvu bi iznosila 560 miliona eura. To je 120 ili 130 miliona eura više nego što je sada opredijeljeno. Ali ono što je mnogo bitnije, na ovaj način bi Fond za zdravstveno osiguranje i Ministarstvo zdravlja znali s kojim novcem će raspolagati u budućem periodu kako bi mogli donijeti strategiju, kako bi znali koje lijekove mogu uvesti, koje procedure, kao i planirati kapitalne investicije.

Naveo je da Fond za zdravstveno osiguranje i Ministarstvo finansija predstavljaju jednu potrošačku jedinicu i da se sve svodi na pregovore sa Ministarstvom finansija za obezbjeđivanje sredstava. Saopštio je da se u ovom trenutku ne zna koliko će dobiti za sljedeću godinu, da li će to biti 430, 450 ili 480 miliona eura, ali da je projekcija napravljena na osnovu onog što je dobijeno od javnih zdravstvenih ustanova i predata Ministarstvu finansija.

Osvrćući se na komentar poslanika Mugoše, da je više bio za smanjenje doprinosa za zdravstveno osiguranje nego za ukidanje, saopštio je da su doprinosi u 2021. godini, posljednjoj godini kada su doprinosi bili obavezni, pokrivali svega 50% ukupnog budžeta Fonda. Iznosili su oko 180 miliona eura u tom trenutku, dok je budžet Fonda bio oko 360 ili 340 miliona eura. Smatra da bi doprinosi, ukoliko bi se smanjili, vjerovatno, dostigli 30% ili 40% realnog punjenja tog istog budžeta, pa bi preostalih 60% ili 70% sredstava Ministarstvo finansija moralo da obezbijedi. Stoga je mišljenja da je možda ovaj način finansiranja dobar, jer je kontrola mnogo bolja. Upitao je ako Ministarstvo odbrane zna koliki će imati budžet jer je određeno zakonom, ako je Javni servis znao koliko mu BDP-

a pripada za finansiranje, zar ne bi trebalo da zdravstveni sistem zna koliko mu procentualno pripada za finansiranje u narednom periodu? Smatra da je ovako koncipiran budžet Fonda za zdravstveno osiguranje isključivo potrošački. Na više od 2/3 budžeta Fond ne može da utiče, a prema njegovim riječima to su zarade zaposlenih u zdravstvenom sistemu, koje su određene granskim kolektivnim ugovorom i Zakonom o zaradama zaposlenih u javnom sektoru i ono o čemu se govori danas a to je potrošnja lijekova, odnosno nabavka Montefarma. Ponovio je da se cijene određuju na jednom mjestu, lista lijekova na drugom, nabavka se vrši na trećem, a na četvrtom mjestu se plaća i, shodno navedenom, izrazio mišljenje da je neophodna centralizacija i da je ovakav način funkcionisanja Fonda nepotreban.

Istakao je da se racionalizacija potrošnje Fonda svodi svega na 1/3, možda 1/4, a čak ni u tom dijelu Fond ne kontroliše sve i nema mogućnost kontrole. U odnosu na komentar poslanika Anđušića da se neke stvari ne rješavaju i da se već godinama ponavljaju, saopštio je da je, po tom pitanju, iznio predlog za racionalizaciju troškova, što se tiče lijekova, a to je da se Fondu za zdravstveno osiguranje vrati lista lijekova.

Kada je potrošnja lijekova u pitanju, saopštio je da potrošnja lijekova na recept, koja ide preko Fonda za zdravstveno osiguranje, iznosi blizu 80 miliona eura. U odnosu na Track&Trace i digitalizaciju, odnosno praćenju lijeka od ulaska u državu do krajnjeg potrošača, naveo je da je to proces koji će trajati, vjerovatno, godinu dana ili više i da se toliko ne može čekati. Ukazao je da Fond, u saradnji sa Ministarstvom zdravlja, radi na projektu, za koji se nada da će dobiti podršku i Ministarstva finansija, a koji predstavlja uvođenje jedne aplikacije koja mjeri, odnosno racionalizuje potrošnju lijekova na recept. Urađena je gap analiza koja je ustanovila da se na ovaj način, s tom aplikacijom pravi ušteda od najmanje 5% samo lijekova na recept. Pojasnio je da su to oni lijekovi koje prepisuje izabrani ljekar po izvještaju specijaliste, i da je projekcija 4 miliona eura uštede na ovom nivou, kao i da je za instaliranje te aplikacije potrebno od tri do šest mjeseci.

Što se tiče bolovanja, saopštio je da su komisije Fonda stalno na terenu i da se provjeravaju bolovanja. Kazao je da je Fond sačinio izmjenu Pravilnika o načinu i postupku ostvarivanja prava na privremenu spriječenost zarad i ostvarivanja prava na naknadu zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad, koji je već prezentovan Ministarstvu zdravlja. Istakao je da će to biti na neki način novi dokument kojim će se pokušati riješiti problem bolovanja koja nijesu problem samo Crne Gore, već vjerovatno i svih država.

Što se tiče kontrola, naveo je da se upravo kontrolom uspjela napraviti racionalizacija koja je iznosila skoro 10 miliona eura u prethodnom periodu i sva ta sredstva su utrošena na kapitalne investicije. Kapitalne investicije Fonda za zdravstveno osiguranje su, prošle godine, bile na nivou oko 2 miliona eura od ukupnog budžeta koji je iznosio 427 miliona eura. Saopštio je da je bio plan Ministarstva finansija, odnosno Vlade Crne Gore, da se u 2024. godini kapitalne investicije finansiraju iz kredita, ali da to nije do kraja realizovano. Ukazao je da je Fond kroz racionalizaciju potrošnje materijalnih sredstava javnih zdravstvenih ustanova, kao i kontrolom potrošnje apoteka, konkretno privatnih apoteka i

dr., uspio da obezbijedi sredstva koja su utrošena, između ostalog, i na uvođenje, prvenstveno, inovativne terapije.

Podsjetio je da je prošle godine cistična fibroza ušla na račun Fonda. S obzirom da je parlament tu odluku donio u decembru 2022. godine, ta sredstva za Fond nijesu planirana budžetom, za lijek koji na godišnjem nivou, za sve korisnike, u ovom trenutku, košta skoro 7 miliona eura. Kazao je da je Fond morao obezbijediti, kroz racionalizaciju, skoro 4 miliona eura u trenutku kada se lijek uvodio.

Što se tiče samih javnih nabavki saglasio se da centralizacija javnih nabavki na neki način omogućava transparentnost, privlači strane firme da se prijave, i saopštio da isto tako Fond kroz izmjenu Zakona o zdravstvenom osiguranju traži da se nabavka bar medicinske opreme vrati Fondu, iz razloga što su uvjereni da bi Fond mogao efikasnije da vrši nabavke od neke javne zdravstvene ustanove koja sama za sebe raspisuje tender. Objasnio je da tenderi, između ostalog, padaju zato što nije dobro pripremljena tenderska dokumentacija. Predložio je da javne zdravstvene ustanove predstavljaju svoje potrebe, a da tender sprovodi jedna institucija, bilo da je to Ministarstvo zdravlja ili Fond za zdravstveno osiguranje.

Što se tiče monopola ukazao je da ne bi komentarisao da li postoji monopol ili ne postoji. Objasnio je da je, kada je u pitanju Montefarm, mišljenja da treba naći zakonski okvir ako je to moguće, da Montefarm direktno od dobavljača uvozi ili da vrši nabavke na način gdje će određeni proizvođači raditi sa Montefarmom. Ocijenio je da to, vjerovatno, zakonski nije moguće tamo gdje je država većinski vlasnik jer bi postojao sukob interesa u smislu raspisivanja javnih tendera i poziva. Mišljenja je da mora postojati način i da trenutno rješenje gdje je Montefarm, istovremeno, i veletrgovlja i maloprodaja, odnosno apoteka, je nešto što je, po njegovom mišljenju, neodrživo.

Ponovio je da ne postoji nesinhronizovanost između institucija, već da je to naslijeđeno stanje i da već četiri godine ništa nije urađeno po tom pitanju i da su kritike s pravom upućene.

Mišljenja je da se neke stvari mogu popraviti, konkretno po pitanju potrošnje lijekova na recept i predložio da se Zakonom o zdravstvenoj zaštiti i Zakonom o zdravstvenom osiguranju vrati neke ingerencije Fondu i samim tim olakša rad Ministarstva zdravlja, i što je najvažnije poveća efikasnost kompletnog zdravstvenog sistema.

Direktor Montefarm-a Aleksandar Bogavac je, odgovarajući poslanici Kaluđerović, saopštio da koliko je zaradio Glosarij, koliko je zaradila Farmegra, nije predmet njegovog interesovanja. Pojasnio je da su se oni prijavili na tender koji je javni i da li oni imaju 90% ili 9%, ili imaju 100%, takođe, nije predmet njegovog interesovanja. Ukazao je da ga jedino interesuje pacijent i lijek koji treba da mu se obezbijedi i da smatra da su sve ostale pokrenute teme političke i da ne može odgovoriti ni na šta vezano za taj dio.

Poslanica Slađana Kaluđerović, članica Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, je obraćajući se gospodinu Bogavcu, saopštila da su svi ovdje izabrani kao poslanici, ili na drugim pozicijama kako bi na najbolji način odgovorili onome što su potrebe i zahtjevi

građana Crne Gore. Pored institucionalne i zakonske odgovornosti, smatra da, svakako, treba da ima u vidu i u kojoj mjeri se sprovodi ono što su interesi građana Crne Gore. Ako se govori o tome da građani plaćaju mnogo skuplje, po mnogo većoj cijeni lijekove od onoga što bi trebalo da budu i od onog što je slučaj u zemljama okruženja ili Evrope, smatra da bi to trebalo da bude dio interesovanja direktora Montefarma. Takođe, smatra da bi direktor Montefarma, ukoliko primijeti da se dešavaju takve anomalije na tržištu lijekova, morao da zauzme proaktivan stav. Ukazala je da se to ne očekuje samo od gospodina Bogavca, kao direktora Montefarma, već od bilo koga ko se nalazi na nekoj čelnoj poziciji, traži da sagleda kako može da se reaguje, kako bi se spriječilo da postoje određene manjkavosti na različitim tržištima pa, s tim u vezi, možda, i da se kontaktira Agencija za zaštitu konkurencije, kako bi se, u saradnji sa drugim institucijama, a kojih se tiče ova oblast, došlo do rješenja. Saopštila je da se očekuje od direktora Montefarma, kao direktora jedne važne zdravstvene institucije u Crnoj Gori, da zauzme proaktivniji stav ukoliko zaključi da postoje određene nepravilnosti na tržištu, a koje su u njegovoj nadležnosti. Smatra da svi moraju biti proaktivniji i da se ne dozvoli da se drugi bogate na račun građana. Takođe, mišljenja je da kompanije koje posluju na tržištu Crne Gore treba da budu što profitabilnije, da imaju i odgovarajuću zaradu i da servisiraju građane Crne Gore, ali da u svemu tome treba imati mjeru.

Upitala je direktora Fonda za zdravstveno osiguranje zbog čega su cijene koje izdvaja država za lijekove na recept veće? Takođe, je zatražila mišljenje o tome da li bi Montefarm, kao državna firma, mogao da doprinese da država ostvari određene uštede ukoliko bi mogao da učestvuje na tenderima?

Generalna direktorica Direktorata za upravljanje javnim investicijama i politiku javnih nabavki u Ministarstvu finansija Jelena Jovetić je dopunila informaciju u dijelu izdvajanja sredstava za zdravstvo, ističući da je u kapitalnom budžetu, pored sredstava koje je pomenuo gospodin Kadić, opredijeljeno 193 miliona eura za infrastrukturne projekte u okviru sektora zdravstva za 2024. godinu, od čega je tokom 2024. godine ugovoreno preko 26 miliona eura tako da su iznosi o kojima se danas govorilo ipak samo iznosi u okviru tekuće potrošnje budžeta.

Direktor Montefarma Aleksandar Bogovac, je odgovorio da cijene lijekova nijesu u njegovoj nadležnosti. Takođe je ukazao da nije spominjao nijednu firmu niti monopol. Istakao je da mu političko iskustvo nije snažno, te da institucije trebaju da procesuiraju sve sumnje. Naveo je i da nestašice lijekova nijesu neuobičajne i da se dešavaju u evropskim zemljama, posebno zbog faktora kao što su temperaturne promjene i transport. Istakao je da rade na poboljšanju sistema i da su spremni na saradnju i otvoreni za sve prijedloge.

Poslanik Mihailo Anđušić, član Odbora za ekonomiju, finansije i budžet je konstatovao da nije dobio konkretne odgovore i postavio pitanje koje se odnosilo na trenutno stanje Fonda i mogućnost za racionalizaciju potrošnje. Takođe je naglasio važnost transparentnosti u vezi sa ugovorima i nabavkama, posebno zbog prethodnih kontroverzi i pitanja povezanih s poslovanjem Montefarma. Naglasio je potrebu za otvaranjem komunikacije sa građanima, kritikujući nedostatak informacija i

transparentnosti u nekim pitanjima koja su od javnog interesa. Dotakao se i problema sa istekom rokova za medicinsku opremu poput COVID testova, i zatražio informacije o tome kako se planira prevazići kašnjenje u isporuci lijekova.

Generalna direktorica Direktorata za upravljanje javnim investicijama i politiku javnih nabavki u Ministarstvu finansija Jelena Jovetić je pojasnila da Ministarstvo zdravlja planira budžet u skladu sa programskim budžetiranjem što znači da se sredstva dodjeljuju prema potrebama i specifičnim ciljevima sektora. Napomenula je da budžet Crne Gore funkcioniše po ovom modelu gdje se sredstva raspoređuju na osnovu anlage prioriteta i ciljeva za svaku oblast. Takođe je istakla da je Ministarstvo finansija postavilo određene kvote i alokacije za svaki sektor u javnom zdravstvu. Objasnila je da nema slobodnih kvota koje bi se mogle dodavati ili raspoređivati bez prethodne procjene potrebe i prioriteta naglašavajući važnost transparentnosti i racionalnog korišćenja resursa. Prema njenim riječima, Ministarstvo zdravlja nastoji da osigura da sredstva koja su im dodijeljena budu korišćena na najefikasniji mogući način i da je racionalizacija potrošnje prioritet kako bi se postigli optimalni rezultati.

Predstavница NVO „Institut alternativa“ Dragana Jaćimović, naglasila je važnost portala za javne nabavke i korišćenje podataka za praćenje efikasnosti u trošenju sredstava. Spomenula je da su, zahvaljujući Direktoratu za javne nabavke, dobili potrebne podatke u Excel formatu i integrisali ih u portal. Cilj je bio da institucije koriste podatke za donošenje informisanih odluka. Takođe je napomenula da je specijalno državno tužilaštvo, kao i osnovna tužilaštva u Podgorici i Herceg Novom, aktivno u postupcima vezanim za korupciju u javnim nabavkama. Međutim, ukazala je da su u dosadašnjim postupcima dvije presude bile oslobađajuće: jedna - za pokušaj zloupotrebe službenog položaja iz 2013.godine i druga - za zloupotrebu položaja u Opštini Nikšić, koja je, takođe, odbačena. S tim u vezi, konstatovala je da se dolazi do zaključka da institucije nemaju kapaciteta da istražuju korupciju u javnim nabavkama, a sa čime su se saglasili i sami predstavnici policije i tužilaštva.

Poslanik Boris Mugoša, predsjednik Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, je na kraju sjednice, zahvalio učesnicima u raspravi i konstatovao da je bilo nekoliko konkretnih predloga o kojima treba razmisliti, a prvi je vezan za softversko rešenje koje je najavila predstavnica Ministarstva finansija. Takođe, istako je važnim da, ako na lageru u određenim instucijama ima medicinskih sredstava, lijekova ili opreme, treba ih preusmjeriti onamo gdje su ta sredstva urgentno potrebna, a softversko rješenje može doprinijeti tome. Ukazao je da treba kontinuirano raditi na jačanju konkurentnosti.

U dijelu koji se odnosi na ukidanje doprinosa i dalje je mišljenja da su doprinosi trebali da se smanje, ali ne i ukinu, jer bi na taj način još oko 50 miliona eura bilo dostupno Fondu za zdravstveno osiguranje. Takođe, naveo je da, sagledavajući uporednu praksu, skoro niko nije ukinuo doprinose za zdravstveno osiguranje, kao što je to uradila Crne Gora. Iskazao je mišljenje da u određenim segmentima, kao što je zdravstvo, treba da postoji procentualno izdvajanje, npr. tekućeg budžeta, da bi se osigurao minimum kako bi zdravstveni sistem mogao da planira određene programe, bez obzira na to što imamo programsko budžetiranje. Potencirao je značaj kapitalnih izdvajanja za oblast zdravstva

pa smatra da ih treba povećati. Takođe, podsjetio je da u Crnoj Gori postoji nesklad između prava iz oblasti zdravstva, odnosno iskazao je dilemu u smislu, koliko prava smo zakonom omogućili građanima u odnosu na raspoloživa sredstva, jer sredstva nijesu dovoljna da zadovolje zakonom određena prava građanima. Postavio je pitanje da li zdravstveni sistem u Crnoj Gori, ima kapaciteta da se sva prava građana, definisana zakonom, i realizuju?

Predsjedavajući je podsjetio da članovi oba odbora, u narednih desetak dana, mogu da, sekretarijatima oba odbora, dostave predloge zaključaka sa ove sjednice, koji bi se usvojili na nekoj od narednih sjednica.

Sjednica je završena u 14 sati i 05 minuta.

* * *

Sastavni dio zapisnika čini audio zapis sa sjednice.

**Sekretar Odbora za ekonomiju,
finansije i budžet**
Demir Mujević

**Predsjednik Odbora za ekonomiju,
finansije i budžet**
mr Boris Mugoša

**Sekretarka Odbora za zdravstvo,
rad i socijalno staranje**
Snežana Kaluđerović

**Predsjednik Odbora za zdravstvo,
rad i socijalno staranje**
Dražen Petrić